

Forskerbeskyttelse i CPR 2008

Antallet af personer med forskerbeskyttelse har siden år 2000 været kraftigt stigende, og det stiger fortsat. Det har bl.a. konsekvenser for en række personundersøgelser i Danmarks Statistik. I nærværende papir gøres status over antallet af personer med forskerbeskyttelse. De seneste års udvikling belyses, og konsekvenserne for personundersøgelser beskrives.

Ved at rette henvendelse til folkeregisteret i ens bopælskommune blev det i år 2000 muligt at forhåndsframelde sig deltagelse i statistiske og videnskabelige undersøgelser, som baseres på oplysninger fra CPR. Den såkaldte forskerbeskyttelse. Eksempler på sådanne undersøgelser er kommunernes borgerundersøgelser, regeringens PISA-undersøgelser, Det Nationale Forskningscenter for Velfærds (SFI) velfærdsundersøgelser og Danmarks Statistiks interviewundersøgelser, fx Arbejdskraftundersøgelsen. Personer med forskerbeskyttelse må ikke kontaktes i ovenstående og lignende undersøgelser, og det påvirker kvaliteten af resultaterne.

Forskerbeskyttelse og flytning

Forskerbeskyttelse er i perioden 2000-2006 knyttet sammen med flytning, idet den flytteanmeldelsesblanket man afleverer til folkeregisteret i forbindelse med en flytning, indeholder en rubrik hvor man skal angive hvorvidt man ønsker forskerbeskyttelse eller ej. Med virkning fra 1. januar 2007 er denne rubrik fjernet fra flytteanmeldelsesblanketten. Til gengæld er der indført en særskilt blanket der skal udfyldes, hvis man ønsker forskerbeskyttelse. Denne nye blanket er generelt tilgængelig på kommunernes hjemmesider. På trods af at ændringen trådte i kraft 1. januar 2007 må der regnes med en indkøringsperiode for blanketterne, og således vil den gamle flytteanmeldelsesblanket formodentlig blive anvendt også i en periode efter 1. januar 2007. Desuden bør det bemærkes i denne forbindelse, at den nye forskerbeskyttelsesblanket ligger "ved siden af" flytteanmeldelsesblanketten på flere kommuners hjemmesider, hvilket kan bevirke en fortsat sammenhæng mellem flytning og forskerbeskyttelse.

Status 1. januar 2008

Den 1. januar 2008 har 692.090 personer en forskerbeskyttelsesmarkering i CPR, svarende til 12,6 % af befolkningen. Se Tabel 1.

Tabel 1. Forskerbeskyttelse

Forskerbeskyttelse 1. januar

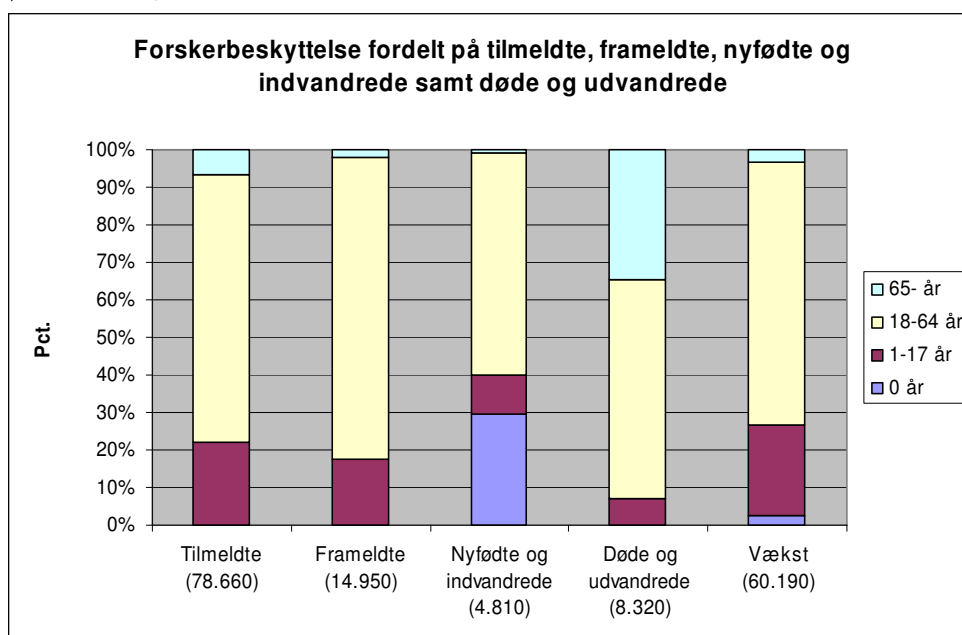
	Antal	Pct.
2007	631.900	11,6
2008	692.090	12,6

Tilmeldte, frameldte, nyfødte og indvandrede samt døde og udvandrede

Som det fremgår af Tabel 1 har der i løbet af 2007 været en nettotilvækst på 60.190 personer med forskerbeskyttelse. Nedenfor deles nettotilvæksten op i grove aldersintervaller for at belyse hvor væksten i antal personer med forskerbeskyttelse kommer fra i 2007. Desuden deles op på følgende fire kategorier: tilmeldte, frameldte, nyfødte og indvandrede samt døde og udvandrede. Personerne i de to første kategorier findes i vore registre både 1. januar 2007 og 1. januar 2008, mens personerne i de sidste to kategorier kun

findes i registeret enten 1. januar 2008 (nyfødte og indvandrede) eller 1. januar 2007 (døde og udvandrede).

I alt er der 78.660 personer som har tilmeldt forskerbeskyttelse i løbet af året, se Figur 1. Det er personer som findes i registeret og som ikke har forskerbeskyttelse 1. januar 2007, men som har det 1. januar 2008. Af de personer der har forskerbeskyttelse 1. januar 2007, har 14.950 frameltdt det i løbet af 2007. De nyfødte og indvandrede står for 4.810 nye registreringer af forskerbeskyttelse, mens 8.320 personer der har forskerbeskyttelse den 1. januar 2007 er døde (4.040 personer) eller udvandrede (4.276 personer) i løbet af 2007.

Figur 1. Aldersgruppernes bidrag i hver af de fire kategorier.

Nettotilvækst fordelt på alder

I Figur 1 ses det, at 18-64 årige står for 70 pct. af den samlede vækst mens børn under 18 år står for lidt over 25 pct.

Som forventet udgør de 0-årige en stor del (30 pct.) i kategorien med nyfødte og indvandrede. Ligeledes forventet udgør personer over 65 år en stor del (35 pct.) i gruppen med døde og udvandrede.

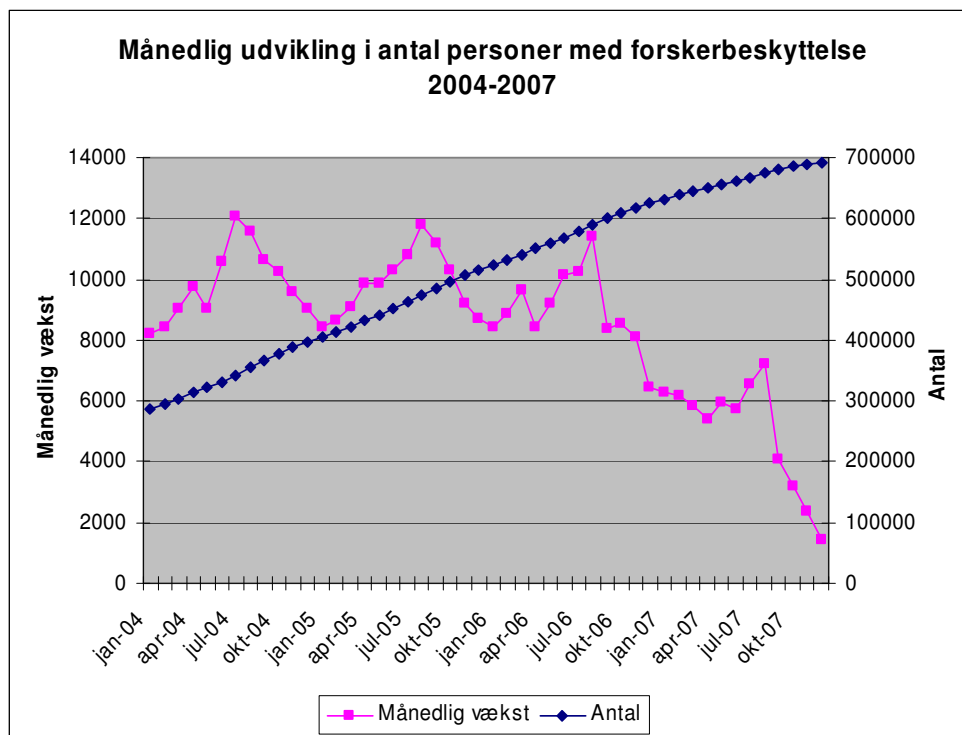
Udvikling til og med 2007

Omkring 25 pct. af de der er flyttet i 2004-2006, har valgt forskerbeskyttelse

I perioden fra 2004-2006 har omkring 25 pct. af de der er flyttet valgt forskerbeskyttelse. Den ændrede praksis i forhold til at opnå forskerbeskyttelse efter 1. januar 2007 kommer til udtryk i et markant fald i den månedlige vækst i antallet af personer med forskerbeskyttelse. I Figur 2 er antallet af personer med forskerbeskyttelse opgjort hver måned i årene 2004 til 2007, og på den baggrund er den månedlige vækst beregnet.

Fald i månedlig vækst

I perioden 2004-2006 er den gennemsnitlige månedlige vækst i antal personer med forskerbeskyttelse 9.560 personer, mens den er faldet til 5.020 personer i 2007. Ydermere er væksten i de sidste tre måneder i 2007 mere end halveret i forhold til de tilsvarende måneder året før.

Figur 2. Månedlig udvikling af hhv. vækst og antal personer med forskerbeskyttelse i perioden 2004-2007.

Som det fremgår, har det haft en begrænsende effekt på væksten at fjerne forskerbeskyttelsesmarkeringen fra flytteblanketten. Men nettovæksten er fortsat positiv, så antallet af personer med forskerbeskyttelse vokser fortsat. I forlængelse heraf kan nævnes, at har man en gang bedt om forskerbeskyttelse, skal man aktivt framelde det hvis man ikke længere ønsker forskerbeskyttelse.

Forskerbeskyttelsesandele fordelt på baggrundsvARIABLE

Nedenfor betragtes den del af befolkningen der har forskerbeskyttelse hhv. 1. januar 2007 og 1. januar 2008. Fordelingen på en række baggrundsvARIABLE angives i tabeller. I hver kolonne angives hvor stor en andel (pct.), der har forskerbeskyttelse i den pågældende kategori. Medmindre andelen med forskerbeskyttelse svarer til den bagvedliggende population, vil forskerbeskyttelse være årsag til skævt bortfald i stikprøveundersøgelser. Dette er tilfældet i størstedelen af de baggrundsvARIABLE der præsenteres her, hvorfor forskerbeskyttelsesmarkeringer har en negativ indvirkning på en række undersøgelser.

Tabel 2. Alder **Andele med forskerbeskyttelse fordelt på alder 1. januar**

Alder	0-9 år	10-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70- år
	pct.							
2007	11,4	10,7	24,7	18,1	10,7	6,8	5,2	4,5
2008	11,9	11,6	25,8	20,4	12,1	7,7	5,9	4,9

I samtlige aldersintervaller er der vækst i andelen med forskerbeskyttelse fra 1. januar 2007 til 1. januar 2008.

Der er markante forskelle på hvor store andele i de forskellige aldersgrupper der har forskerbeskyttelse. Den største andel findes blandt 20-29 årige, hvor 25,8 pct. har forskerbeskyttelse. Dette kan forklares ved at flytteaktiviteten er størst i denne aldersgruppe. I 2006 stod 20-29 årige for 32 pct. af samtlige flytninger i Danmark (Danmarks Statistik, 2007).

I alle aldersgrupper for personer mellem 20 og 49 år ses markante fremgange i andelen med forskerbeskyttelse fra 1. januar 2007 til 1. januar 2008.

Den lave andel blandt personer over 70 år (4,9 pct.), betyder at antallet med forskerbeskyttelse i mange år frem vil være stigende, før der er udsigt til et fald.

Tabel 3. Køn **Andele med forskerbeskyttelse fordelt på køn 1. januar**

Køn	pct.	
	Mænd	Kvinder
2007	11,7	11,6
2008	12,7	12,6

Kun svagt flere mænd end kvinder har forskerbeskyttelse.

Tabel 4. Region **Andele med forskerbeskyttelse fordelt på region 1. januar**

Region	pct.				
	Nordjylland	Midtjylland	Syddanmark	Hovedstaden	Sjælland
2007	10,4	11,2	11,3	12,4	13,8
2008	11,1	11,9	11,7	13,3	14,9

I region Sjælland og region Hovedstaden er der større andel med forskerbeskyttelse i forhold til de øvrige regioner. I region Sjælland er andelen med forskerbeskyttelse steget til 14,9 pct. det seneste år.

Tabel 5. Uddannelse **Andele med forskerbeskyttelse fordelt på uddannelseskategorier 1. januar**

Uddannelse	pct.				
	Grundskole og uoplyst	Gymnasial	Erhvervsfaglig MVU og bachelor og KVVU	LVU og Ph.D.	
2007	11,7	17,4	11,5	9,5	8,6
2008	12,7	19,0	12,5	10,2	9,3

Med uddannelse menes højeste fuldførte uddannelse. Der er størst andele med forskerbeskyttelse blandt personer med gymnasial uddannelse som højeste fuldførte uddannelse. Hvis der ses bort fra kategorier "Grundskole og uoplyst" aftager andelen med forskerbeskyttelse med længden af uddannelse, og den laveste andel med forskerbeskyttelse findes blandt personer med en lang videregående uddannelse eller en Ph.D.

De mønstre der kunne ses på aldersvariablen skinner igennem i uddannelsesvariablen. Der er fx mange personer mellem 20 og 29 der er i gang med en videregående uddannelse, men som kun har fuldført en gymnasial uddannelse. Dette kan forklare hvorfor andelen og væksten i denne kategori er høj.

Tabel 6. Statsborgerskab

Andele med forskerbeskyttelse på statsborgerskabskategorier 1. januar

Statsborgerskab	Danmark	Europa, USA, Canada, Australien, New Zealand	Andre og uoplyst
	pct.		
2007	11,7	10,9	10,6
2008	12,7	11,1	10,8

De største andele med forskerbeskyttelse og størst vækst findes blandt personer med dansk statsborgerskab, som er vokset fra 11,7 pct. til 12,7 pct. det seneste år.

Tabel 7. Indkomst

Andele med forskerbeskyttelse på indkomst-kategorier 1. januar

Indkomst	Under 100.000 kr.	100.000 kr. -199.999 kr.	200.000 kr. -299.999 kr.	Over 300.000 kr.
	pct.			
2007	11,6	12,8	12,3	9,7
2008	12,5	14,1	13,3	10,5

Ses der bort fra den første kategori, "Under 100.000 kr." er andelen med forskerbeskyttelse aftagende med størrelsen af indkomst, og laveste andel med forskerbeskyttelse findes blandt personer med en indkomst over 300.000 kr.

Tabel 8. Socioøkonomisk status

Andele med forskerbeskyttelse på socioøkonomiske kategorier 1. januar

Socioøkonomi	Selvstændige	Lønmodtagere	Arbejdsløse	Uddannelsessøgende	Pensionister og efterlønsmodtagere	Uden for arbejdsstyrken og uoplyst
	pct.					
2007	9,7	12,9	17,3	13,9	6,2	12,8
2008	10,7	14,0	18,5	16,1	6,8	13,4

I kategorien med arbejdsløse er en markant højere andel med forskerbeskyttelse sammenlignet med de øvrige kategorier – 18,5 pct. Den største vækst er i gruppen med uddannelsessøgende.

Konsekvenser af forskerbeskyttelse*Skævt bortfald*

Forskerbeskyttelse rammer skævt i befolkningen. De, der har forskerbeskyttelse, er kendetegnet ved at flytte oftere end de der ikke har. En flytning kan hænge sammen med ændrede økonomiske ressourcer, fx som følge af ændringer i job, ægteskab, uddannelse og antal børn. Der observeres således store andele med forskerbeskyttelse i aldersgruppen 20-29 år. Denne aldersgruppe noterer sig for lige under en tredjedel af alle indenlandske flytninger, og over 25 pct. har forskerbeskyttelse. I øvrigt ses, at andelen med forskerbeskyttelse falder i ældre aldersgrupper. Ligesom andelen med forskerbeskyttelse falder med længden af uddannelse og med stigende indkomst. Andelen med forskerbeskyttelse er større blandt arbejdsløse end blandt lønmodtagere og andelen er større i region Sjælland end i det øvrige Danmark. Så i personundersøgelser er det bortfald, der er forårsaget af forskerbeskyttelse, skævt fordelt på en række baggrundsvARIABLE.

Også almindelige bortfald er stigende

Udover bortfaldet forårsaget af forskerbeskyttelse er der det almindelige bortfald ved kontakten til udvalgte, der ligeledes er stigende i disse år. Det betyder, at Danmark i dag er blandt de tre lande med det højeste bortfald i personundersøgelser i hele EU. Og det på trods af, at Danmark har nogle af de bedste og mest opdaterede registre i verden. Som det fremgår af flere af ovenstående tabeller er arbejdsmarkedsundersøgelser (Arbejdskraftundersøgelsen) og uddannelsesforskning (PISA-undersøgelsen) hårdt ramt af bortfald forårsaget af forskerbeskyttelse, da store andele af respondenterne i disse undersøgelser har forskerbeskyttelse. Til gengæld er fx patientundersøgelser på hospitalerne mindre hårdt ramt af forskerbeskyttelse, pga. patienternes alderssammensætning.

Fundamentet for stikprøveundersøgelser påvirkes negativt

Fundamentet for stikprøveundersøgelser er, at det er muligt at udvælge og kontakte en repræsentativ delmængde af den population, man ønsker at vide noget om. Bortfaldet i personundersøgelser er imidlertid steget de seneste år, og skævt bortfald har negativ indflydelse på repræsentativiteten. Det stigende bortfald, som bl.a. er forårsaget af muligheden for forskerbeskyttelse i CPR, ændrer således gradvist forudsætningen for personundersøgelser og påvirker således resultaternes kvalitet.

Med virkning fra 1. januar 2007 er forskerbeskyttelsesrubrikken blevet flyttet væk fra flytteanmeldelsesblanketten. Det har betydet at tilvæksten i antal personer med forskerbeskyttelse er blevet begrænset, men tilvæksten er fortsat positiv og ca. 700.000 personer har forskerbeskyttelse.

Reduktion af effekterne fra skævt bortfald

Danmarks Statistik har udviklet en metode der videst muligt reducerer effekterne af skævt bortfald på de endelige resultater. For en detaljeret beskrivelse henvises til (Fangel, Linde og Thorsted, 2007).

Litteratur

Danmarks Statistik (2007). *Statistisk Årbog 2007*, Danmarks Statistik, København.

Stine Fangel, Peter Christian Linde og Brian Larsen Thorsted (2007). *Nye problemer med repræsentativitet i surveys, som opregning med registre kan reducere*, I Metode og Data nr. 93 - 2007, side 14-26.